

POJMOVNIK KONCEP(A)TA ŽUDNJE

**Funded by
the European Union**
NextGenerationEU

Sadržaj

Uvod	3
I. Filologija (teorija i povijest književnosti i anglistika)	4
<i>Ivana Buljubašić Srb</i> : Stilematika žudnje	4
<i>Romana Čačija</i> : Žudnja kao interpretativni čin rekonstrukcije u književnom prijevodu	7
<i>Stephanie Jug i Sonja Novak</i> : Žudnja kao trokomplementarni koncept.....	8
<i>Sanja Jukić</i> : Žudnja kao komunikacijski medij uskrate.....	9
<i>Ljubica Matek</i> : Žudnja kao poriv za konzumacijom i posjedovanjem	10
<i>Biljana Oklopčić</i> : Žudnja kao (re-)produkcija želje za moći ili iskaza „volim te“ i/ili „želim te“	11
<i>Jelena Pataki Šumiga i Matej Gabud</i> : Žudnja kao želja za totalitarističkom i biopolitičkom kontrolom ili kao emocionalni doživljaj objekta žudnje	13
<i>Jasna Poljak Rehlicki</i> : Žudnja kao kulturno i povijesno afektivno stanje	14
<i>Ružica Pšihistal</i> : Žudnja i semiotičke eksplozije.....	15
<i>Jadranka Zlomislić</i> : Žudnja u akademskom diskursu	17
II. Znanost o umjetnosti	18
<i>Ivan Trojan</i> : Žudnja kao pokretačka sila dramskoga konflikta	18
III. Komunikacijske znanosti	19
<i>Ivana Perkušić</i> : Žudnja kao analitički koncept komunikacijske prakse i medijske tehnologije.....	19
IV. Informacijske znanosti	20
<i>Tihana Lubina</i> : Žudnja kao tekst u povijesnoj periodici u procesu klasifikacije, digitalizacije i sadržajne obrade	20
V. Pravo i politologija	21
<i>Tomislav Dagen</i> : Žudnja za mirom.....	21
Literatura	23

Uvod

Ovaj je Pojmovnik ishod cilja *uspostaviti zajednički teorijski i metodološki okvir za interdisciplinarno istraživanje koncepta žudnje* u Radnom paketu 1: Teorijsko-metodološki okvir institucionalnog istraživačkog projekta *Jezik žudnje u književnosti i kulturi* (581-UNIOS-60) na Filozofskom fakultetu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, financiranog iz izvora 581 – Mehanizam za oporavak i otpornost, a koji se provodi od 1. listopada 2025. godine do 30. rujna 2029. godine. Svaki koncept žudnje u Pojmovniku rezultat je analize relevantne primarne i sekundarne literature iz polja filologije (teorije i povijesti književnosti te anglistike), znanosti o umjetnosti, komunikacijskih znanosti, informacijskih znanosti, prava i politologije te je metodološki usustavljen.

Uz svaki se koncept nalazi popis literature na kojem je utemeljeno istraživanje svakog člana istraživačkog tima. Objedinjeni popis literature nalazi se na kraju pojmovnika.

I. Filologija (teorija i povijest književnosti i anglistika)

Ivana Buljubašić Srb: Stilematika žudnje

Oblikujući metodološke smjernice za istraživanje *stilematike žudnje*, uzimaju se u obzir sljedeće početne i osnovne teze: a) o stilistici kao poststrukturalističkoj, interdisciplinarnoj, adaptivnoj i eklektičnoj disciplini koja egzistira (minimalno) na razmeđu (suvremenih) književnih i lingvističkih teorija, a potom i ostalih znanosti i područja (psihoanalitička stilistika, feministička stilistika, multimodalna stilistika, mediodistilistika i dr.), b) o dijalektičnosti predmeta stilistike, tj. nužnoj ontološkoj neodvojivosti izvedbe/izraza/što/stila i reprezentacije/sadržaja/kako/teme, c) o definiranosti stilema kao jezičnih/tekstualnih oblika kojima se intenzificira iskaz, d) o (jezičnoj) performativnosti i konstruktivnosti književnog teksta, e) o lakanovskom simboličkom uvjetovanju kroz Drugog jezikom i iskazivanju nesvjesnog kroz jezik i strukturiranje diskursa, f) o psihoanalitičko orijentiranom čitanju mehanizama nesvjesnog kroz stilske figure i stilske strategije u književnom tekstu. Potonje teze omogućuju nadilaženje uobičajene tematološke analitičko-interpretacijske prakse čitanja književnoga teksta te afirmiraju dubinski pristup i pomno čitanje pri čemu se zadržava analitička širina postavke da svaki književni tekst – bez obzira na književni rod, žanr, književnopovijesnu označenost ili pripadnost stilsko-poetičkoj tradiciji – strukturira i izražava nesvjesnu žudnju kroz specifične stilske mehanizme koji ne tendiraju ornamentalnosti i/ili sekundarnosti, već su konstitutivni elementi za proizvodnju značenja.

Spomenuti mehanizmi otkrivaju se kao načini i učinci funkcioniranja književnoga teksta – međuprožimanja njegovih strukturnih elemenata (na mikro i makrostrukturnoj razini) te stilskih figura (metafore, metonimije, antiteze, elipse, katahreze, epizeukse, ironije, oksimoroni itd.) i strategija (fragmentacija, diskontinuitet, asocijativnost, figurativnost, proturječje, pluralizam, transgresivnost, ponavljanja, intertekstualnost, interdiskurzivnost itd.) kojima se indiciraju nesvjesne žudnje (vezane uz ljubav, slobodu, moć, rod, klasu...) kroz konflikte, unutarnje tenzije, otklone od idealiziranih predodžbi, fantazama, arhetipova, kulturnih i društvenih normi i sl. u relacijama među/u lirskim subjektima, likovima odnosno pripovjednim i dramskim licima. Navedeni postupci detektiraju se kao alati kojima se jezikom diskurzivira i projicira identitetnost i sebstvo spram Drugog i kroz Drugog, a upisani su implicitno ili eksplicitno kroz stilske postupke u organizaciju lirske/pripovjedne/dramske strukture. Drugim riječima, *stilematika žudnje* postavlja se kao stilistička procedura kojom se identificiraju, opisuju, interpretiraju te tipologiziraju stilemi u konkretnom književnom predlošku ili kompariraju u zadanom korpus, primjerice, kao stilemi jezičnih manifestiranja nesvjesnog, odraza žudnje i/ili psihoemocionalnih potreba, refleksija unutarnjih tenzija i sl.

Predložena stilistička procedura stoga pretpostavlja minimalno tri obvezna, a moguće i četiri ili pet dopunskih istraživačkih koraka, odnosno zadatka u pristupu konkretnom književnom tekstu i/ili korpusu književnih tekstova:

1. *identificiranje, selektiranje i katalogiziranje* stilskih figura i strategija književnog predloška u kontekstu književnoga roda, žanra, književnopovijesne označenosti ili pripadnosti stilsko-poetičkoj tradiciji
2. *opisivanje i razrada* specifičnih karakteristika stilskih figura i strategija u kontekstu psihoanalitičkoga okvira i s obzirom na tematske i stilske preokupacije književnoga predloška
3. *interpretiranje* odnosno analiza i tumačenje koji logički proizlaze i strukturno se nameću relacijama i prožimanjima mikro i makrostrukture književnoga predloška te identificiranih, selektiranih, kategoriziranih, opisanih i razrađenih stilskih figura i strategija u svrhu ispitivanja učinaka i proizvodnje značenja
4. *tipologiziranje i klasifikaciju* stilskih figura i strategija s obzirom na prepoznatljive i ponovljive tipove, obrasce ili vrste, što uključuje sustavno organiziranje prema strukturnim i/ili sadržajnim sličnosti
5. *komparaciju i verifikaciju* identificiranih, opisanih, interpretiranih i tipologiziranih stilema u sličnim ili različitim književnim predlošcima, književnim rodovima, žanrovima, književnopovijesnim razdobljima ili stilsko-poetičkim modelima s ciljem testiranja (trans/pan)tekstualnih stilema žudnje.

Prednosti razvijanja stilističke procedure *stilematika žudnje*, a kao nastavak na psihoanalitičku stilistiku te metodološke oslonce književne teorije, lingvističke stilistike, psihoanalize i dr., jest u sistematiziranom integriranju formaliziranih istraživačkih koraka popraćenih i usmjeravanih istraživačkim problemima konkretnoga književnog teksta i oblikovanjem istraživačkih pitanja koja se iz problema nameću. Procedura poštuje neodvojivost izvedbe/izraza/kako/stila i reprezentacije/sadržaja/što/teme bez osobitog hijerarhijskog podređivanja, s ciljem razotkrivanja i znanstvenog artikuliranja mehanizama i elemenata koji u tekstu funkcioniraju kao nedorečeni, potisnuti i/ili strukturno odsutni. Posebno se ističe aplikativnost stilističke procedure na sve književne rodove i žanrove, ali i operacionalizacija dopunskih istraživačkih koraka koji omogućuju ekspanzivnije proučavanje u dijakronijskim, međunacionalnim i uopće komparativnim perspektivama.

Literatura

- Bakran, Tamara. „Tuđost pjesme (lirika Vesne Krmpotić).“ *Croatica*, vol. XLIII, no. 63, 2019, str. 27–45.
- Brooks, Peter. „The Idea of a Psychoanalytic Literary Criticism.“ *Critical Inquiry*, vol. 13, no. 2, 1987, str. 334–48.
- Durić, Dejan. „Žudnja Drugoga i Jouissance Drugoga. O jednom psihoanalitičkom aspektu romana *Tito Dorčić* Vjenceslava Novaka.“ *Fluminensia*, vol. 23, no. 1, 2011, str. 101–16.

- Evans, Dylan. *An Introductory Dictionary of Lacanian Psychoanalysis*. Routledge, 1996.
- Felman, Shoshana. „Turning the Screw of Interpretation.“ *Literature and Psychoanalysis: The Question of Reading: Otherwise*, uredila S. Felman, Johns Hopkins UP, 1982, str. 94–207.
- Fink, Bruce. *Lakanovski subjekt: Između jezika i jouissance*. Kruzak, 2009.
- Katnić-Bakaršić, Marina. *Stilistika*, 2. dop. i izm. izd. Izdavačka kuća „Ljiljan“, 2007.
- Lacan, Jacques. *Četiri temeljna pojma psihoanalize*. Naprijed, 1986.
- Matijašević, Željka. *Uvod u psihoanalizu: Edip, Hamlet, Jekyll/Hyde*. Leykam International, 2011.
- Ryznar, Aneta. „Od stilema nesvjesnog do retorike žudnje: nacrt za psihoanalitičku stilistiku.“ *Dosezi psihoanalize: književnost, izvedbene umjetnosti, film i kultura*, uredila Ivana Majić et al., Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2015, str. 141–56.
- Watlington, Emily. „Ljubav kao u romanu: o ljubavnim klišeima u *Dvostrukoj igri* Sophie Calle / Love, By the Book: On Affective Clichés in Sophie Calle’s *Double Game*.“ *Život umjetnosti*, vol. 100, no. 1, 2017, str. 100–13.
- Wright, Elizabeth. „Another Look at Lacan and Literary Criticism.“ *New Literary History*, vol. 19, no. 3, 1988, str. 617–27.

Romana Čačija: Žudnja kao interpretativni čin rekonstrukcije u književnom prijevodu

Koncept žudnje u književnom prijevodu počiva na analizi prevoditeljskih strategija koje oblikuju semantičke, stilističke i afektivne nijanse izraza žudnje u različitim diskurzivnim i žanrovskim kontekstima, odnosno na načinima na koje se u prijevodu s engleskog na hrvatski prevode i semantički diferenciraju pojmovi poput *desire, longing, wish, want, crave, cherish, covet* i dr. te kako se njihove nijanse značenja preoblikuju u ciljnom jeziku. Naglasak će se staviti na transformacije jezika žudnje u procesu književnog prevođenja, s naglaskom na varijacije izraza i njihove kulturno uvjetovane pomake u značenju.

Polazeći od teorijskih okvira književnog prevođenja, prijevod će se promatrati kao interpretativni čin u kojem se žudnja rekonstruira. Strategije podomaćivanja i postranjivanja (Venuti 1995.) upućuju na kulturno kodiranje izraza, dinamička ekvivalencija (Nida 1964.) na očuvanje afektivnog učinka, a Touryjeva teorija normi (1995.) na uvjetovanost prevoditeljskih izbora konvencijama ciljne kulture, dok koncept prijevoda kao ponovnog pisanja (Lefevere 1992.) pridonosi razumijevanju ideoloških i poetoloških okvira prijevoda. Koncept žudnje pritom će se promatrati kao diskurzivno složen fenomen čije se značenje u prijevodu kontinuirano preoblikuje, pri čemu prevoditeljski izbori ne samo da prenose, nego i usmjeravaju i redefiniraju njegov afektivni potencijal, čime se prijevod potvrđuje kao prostor njegove kulturne reinterpretacije.

Literatura

- Lefevere, André. *Translation, Rewriting, and the Manipulation of Literary Fame*. Routledge, 1992.
- Nida, Eugene A. *Toward a Science of Translating*. Brill, 1964.
- Toury, Gideon. *Descriptive Translation Studies and Beyond*. John Benjamins, 1995.
- Venuti, Lawrence. *The Translator's Invisibility: A History of Translation*. Routledge, 1995.

Stephanie Jug i Sonja Novak: Žudnja kao trokomplementarni koncept

Žudnja u književnosti shvaćena je kao trokomplementarni koncept: (1) kao stilizirana, emocionalno nabijena ekspresija (pod)svjesnoga nedostatka, promjenjiva po intenzitetu i trajanju; (2) kao estetizirani prikaz dihotomije između iskustvenoga i željenoga; te (3) kao temeljni pripovjedački modus u tekstovima autora obilježenih marginalizacijom ili izmještenošću, izraženom kroz posvetu budućim ili nepoznatim recipijentima.

Literatura

- Benjamin, Walter. *Denkbilder*. Suhrkamp Verlag, 2022.
- ----- . *The Arcades Project*. Prev. Howard Eiland and Kevin McLaughlin. Belknap Press of Harvard UP, 2002.
- George, Alys X. *The Naked Truth. Viennese Modernism and the Body*. U of Chicago P, 2020.
- Klinger, Cornelia. „Die Ordnung der Geschlechter und die Ambivalenz der Moderne.“ *Das Geschlecht der Zukunft. Zwischen Frauenemanzipation und Geschlechtervielfalt*, ur. Sybille Becker et al., Kohlhammer, 2000, str. 29-63.
- Remer, Paul. „Frauensehnsuch und Frauendichtung.“ *Das Buch der Sehnsucht. Eine Sammlung deutscher Frauendichtung*. Verlegt bei Schuster und Loeffler, 1900. str. 9-50.
- Smerilli, Filippo. *Moderne - Sprache - Körper: Analysen zum Verhältnis von Körpererfahrung und Sprachkritik in erzählenden Texten Robert Musils*. V&R unipress GmbH, 2009.
- Wild, Cornelia. „Gegen die Erfahrung abgedichtet: Benjamin nach der Melancholie.“ *Benjamin-Studien*, Bd. 1, 2008. str. 147-60.

Sanja Jukić: Žudnja kao komunikacijski medij uskrate

Analogno definiranju i elaboriranju ljubavi u kontekstu teorije sistema Niklasa Luhmanna, žudnja se može motriti kao komunikacijski medij čije je komunikacijsko polazište – uskrata. S obzirom na to da uskrata indicira postojanje privatnih i globalnih kriza različite provenijencije (ljubav, obitelj, umjetnost, društvo, kultura, mediji, tehnologija, religija, politika i sl.), moguće je razmatrati komunikacijski različite reprezentacije žudnje na jezičnoj i metajezičnoj razini u relacijama *subjekt – Drugi*, *subjekt – svijet (prirodni i konstruirani)*, osobito *Ja subjekt – Ja subjekt* (žudnja kao manifestacija traume sažete u (auto)refleksiji *ne mogu se definirati* iz stiha Petre Brnardić, Posjekotine, 2006.) te *subjekt – tekst – kôd – čitatelj*, koje te krize prokazuju. U tekstu se žudnja manifestira lingvističkim i ekstralingvističkim signifikantima u strukturama forme, teme i subjekta s mogućnošću detektiranja (indikatora) kauzalnih veza između evidentiranih reprezentanata žudnje, posljedično identificiranih kategorija uskrate i makrokontekstualnih stvarnih prostorno-vremenskih fenomena. Pri definiranju pojma žudnje u kontekstu teorije sistema u korpusu novomilenijskoga hrvatskog pjesništva treba uzeti u obzir promijenjen kontekst u hrvatskim nultim godinama, onako kako ga je opisao Branislav Oblučar – kroz svekolike raspade – raspad *kulturno-geografskog prostora s obzirom na raspad Jugoslavije – i manje-više jedinstvenog kulturnog prostora, ekonomsko-političkog prostora – s obzirom na tržišne mehanizme kojima se kultura prilagođava, i medijski – s obzirom na široki raspon platformi unutar kojih poezija funkcionira* (2023.). Na definicijsko determiniranje pojma utječe i globalna tehnološka invazija 21. stoljeća koja, afirmirajući hiperbolizirano *tehnološko proširenje čovjeka* (Baudrillard 1998.), proizvodi nove, često patološke konstrukcije žudnje koje su u velikoj mjeri autoreferencijalnog predznaka. Predviđena metodologija u elaboriranju reprezentacija žudnje u hrvatskom novomilenijskom pjesništvu nužno je interdisciplinarna, a obuhvaća stilistička i lingvostilistička čitanja, književne teorije, teorije kulture, teorije medija, teorije komunikacije, sociokulturalne teorije, psihoanalitičke pristupe te sve one teorijske alate što ih predmetni korpus otvara kao metodološku neizbježnost.

Literatura

- Baudrillard, Jean. *The Consumer Society: Myths and Structures*, Sage, 1998.
- Luhmann, Niklas. *Love as Passion: The Codification of Intimacy*. Translated by Jeremy Gaines and Doris L. Jones, Harvard UP, 1986.
- Oblučar, Branislav. „U velikim potezima – osvrt na dugu pjesničku suvremenost.“ *Croatica: časopis za hrvatski jezik, književnost i kulturu*, vol. 47, 2023, str. 45-74.

Ljubica Matek: Žudnja kao poriv za konzumacijom i posjedovanjem

Kao snažni, nesvjesni i neprekidni poriv za konzumacijom i posjedovanjem čak i kad vodi prema (samo)uništenju, žudnja se promatra u kontekstu višeslojnog psihološkog fenomena s feminističkim, ekološkim i marksističkim podtekstom. Prema Jacquesu Lacanu, žudnja se javlja kao nesvjesni fenomen u procesu tvorbe subjekta tijekom socijalizacije, odnosno prelaska u simboličku fazu. Za razliku od potrebe, koja proizlazi iz pojedinčeve biološke zadanosti i traži zadovoljenje, žudnja nije biološki nužna, nego je psihosocijalno uvjetovana. Lacan navodi da je svaka žudnja zapravo žudnja za žudnjom drugoga, što otkriva njezinu ideološku stranu i čime se oblikuje trajna priroda žudnje. Ona je neprekidna jer teži vlastitoj reprodukciji, a ne konačnom zadovoljenju. Žudnja tako, između ostalog, potiče neprekidnu konzumaciju (hrane, odnosa, života) i akumulaciju materijalnih dobara ili tijela, što se može činiti životvornim, jer smanjuje tjeskobu i stvara osjećaj sigurnosti kod onoga koji konzumira, posjeduje ili akumulira, ali zapravo predstavlja pogubni, potencijalno smrtonosni, fenomen. U razumijevanju i definiranju ovog koncepta žudnje, ključne su ideje Melanie Joy o karnizmu kao naučenom obrascu i feminističke ideje Carol J. Adams koja dovodi u vezu patrijarhalnu ideologiju i karnizam. U kontekstu ekologije i okolišne humanistike, patrijarhalna žudnja koja počiva na hijerarhiji i dominaciji umjesto skrbi (eng. *care*) propituje se i podriva shvaćanjima da je čovjek sastavni dio prirode te je s njom u rizomatskom odnosu (Deleuze i Guattari) što se konceptualizira u teoriju o svijetu koji je *more-than-human* (Abram).

Literatura

- Abram, David. *The Spell of the Sensuous: Perception and Language in a More-Than-Human World*. Pantheon Books, 1996.
- Adams, Carol J. *The Sexual Politics of Meat: A Feminist-Vegetarian Critical Theory*. Continuum, 1990.
- Deleuze, Gilles, and Félix Guattari. *A Thousand Plateaus: Capitalism and Schizophrenia*. Translated by Brian Massumi, U of Minnesota P, 1987.
- Joy, Melanie. *Why We Love Dogs, Eat Pigs, and Wear Cows: An Introduction to Carnism*. Conari Press, 2010.
- Lacan, Jacques. *Écrits : the first complete edition in English*. Norton, 2007.
- ---. *The Four Fundamental Concepts of Psychoanalysis*. Norton, 1978.

Biljana Oklopčić: Žudnja kao (re-)produkcija želje za moći ili iskaza „volim te“ i/ili „želim te“

Žudnja za moći može se razumjeti kao dinamična i relacijska težnja pojedinaca i skupina da uspostave, održe ili prošire kontrolu u društvenim odnosima ne samo kroz dominaciju nego i kroz proizvodnju značenja, znanja i društvenih praksi. Prema Michelu Foucaultu, moć nije primarno represivna, nego se može shvatiti i kao produktivna sila koja „prožima tijela, producira stvari, inducira zadovoljstvo, stvara znanje, proizvodi diskurse“ (Foucault 151), zbog čega se i žudnja za moći ne može samo svesti na želju za kontrolom, već uključuje i težnju za sudjelovanjem u oblikovanju društvene stvarnosti. Budući da moć funkcionira kao „produktivna mreža koja prožima čitavo socijalno tijelo“ (Foucault 151) te djeluje kroz svakodnevne prakse (Fraser 18), žudnja za moći pojavljuje se kao sveprisutna i difuzna karakteristika društvenog života, a ne kao privilegij hijerarhijski pozicioniranih subjekata. U tom smislu, ona je usko povezana s definicijama moći kao „osnovnog pokretača u društvenim odnosima“ (Keltner, Gruenfeld i Anderson 265) te kao sposobnost utjecanja na druge (Turner 2). Unutar teorijske distinkcije između „moći nad“ i „moći za“ žudnja za moći pokazuje svoju ambivalentnu narav: ona može težiti dominaciji i kontroli, ali i osnaživanju, djelovanju i transformaciji društvenih odnosa.

Žudnja kao emocionalno i/ili seksualno stanje je kompleksni afektivni fenomen utemeljen na emocionalnoj i/ili seksualnoj usmjerenosti prema drugoj osobi koji se diskurzivno artikulira kroz iskaze poput „volim te“ ili „želim te“. Kao takva, žudnja nije tek fizička privlačnost ili prolazni osjećaj nego predstavlja duboko strukturiranu relaciju između subjekta i Drugoga, u kojoj se prepliću potreba za bliskošću, identifikacijom i transcendencijom vlastitih granica. U psihoanalitičkoj tradiciji, osobito kod Jacquesa Lacana, žudnja se poima kao trajno usmjerena prema Drugome i obilježena fundamentalnim nedostatkom, pri čemu izjava „želim te“ implicira ne samo objekt želje nego i potragu za vlastitim identitetom kroz odnos. S druge strane, iskaz „volim te“ uvodi dimenziju emocionalne i simboličke predanosti koja nadilazi čisto tjelesno, otvarajući prostor za ono što se može označiti kao spiritualna komponenta žudnje – težnju za jedinstvom, smislom i međusobnim priznanjem. U tom smislu, žudnja funkcionira kao višeslojni fenomen koji istodobno uključuje tjelesno, emocionalno i simboličko, a njezina se punoća ostvaruje upravo u napetosti između želje („želim te“) i ljubavi („volim te“), odnosno između posjedovanja i odnosa, nagona i značenja.

Literatura

- Abu-Lughod, Lila, and Catherine A. Lutz. *Language and the Politics of Emotion*. Cambridge UP and Editions de la Maison des Sciences de l'Homme, 1990.
- Foucault, Michel. *Power/Knowledge: Selected Interviews and Other Writings 1972–1977*. Pantheon Books, 1980.

- Fraser, Nancy. *Unruly Practices: Power, Discourse, and Gender in Contemporary Social Theory*. U of Minnesota P, 1989.
- Keltner, Dacher, Deborah H. Gruenfeld, and Cameron Anderson. "Power, Approach, and Inhibition." *Psychological Review*, vol. 110, no. 2, 2003, pp. 265–84.
- Lacan, Jacques. *Écrits : the first complete edition in English*. Norton, 2007.
- ---. *The Four Fundamental Concepts of Psychoanalysis*. Norton, 1978.
- Turner, John C. "Explaining the Nature of Power: A Three-Process Theory." *European Journal of Social Psychology*, vol. 35, no.1, 2005, pp. 1–22.

Jelena Pataki Šumiga i Matej Gabud: Žudnja kao želja za totalitarističkom i biopolitičkom kontrolom ili kao emocionalni doživljaj objekta žudnje

Polazeći od spoznaja M. Foucaulta, J. Ellula, K. Bookera i drugih teoretičara, žudnja se poima dvojako: (1) kao želja za totalitarističkom kontrolom čiji je osnovni instrument vjerska dogma koja, kao moralno, psihološko i društveno oruđe Crkve, proizvodi sram, ograničava volju pojedinca te nerijetko vodi u radikalizam i (2) kao želja za biopolitičkom kontrolom čiji je osnovni instrument sustavno uvjetovana i društveno nametnuta žudnja za ljepotom kojom sustav istodobno ispunjava svoju žudnju za stvaranjem pokornih tijela.

Konceptu žudnje kao emocionalnom osjećaju pristupa se kao (različitom) doživljaju objekta žudnje, odnosno voljene žene, kako je vide Shakespeare i Francesco Petrarca: kao petrarkijanskom idealu ili kao šekspirijanskoj stvarnoj ženi s manama.

Literatura

- Booker, M. Keith. *Dystopian Literature. A Theory and Research Guide*. Greenwood Press, 1994.
- ---. *The Dystopian Impulse in Modern Literature. Fiction as Social Criticism*. Greenwood Press, 1994.
- Foucault, Michel. *Abnormal. Lectures at the Collège De France, 1974–1975*. Translated by Graham Burchell, Verso, 2003.
- ---. *Discipline and Punish. The Birth of the Prison*. Translated by Alan Sheridan, Vintage Books, 1995.
- ---. *History of Sexuality. Volume 1: An Introduction*. Translated by Robert Hurley, Pantheon Books, 1978.

Jasna Poljak Rehlicki: Žudnja kao kulturno i povijesno afektivno stanje

Koncept žudnje kao kulturnog i povijesnog afektivnog stanja utemeljen je na (1) Lacanovoj psihoanalitičkoj teoriji žudnje kao stanja subjekta koji proizlazi iz nedostatka te stoga nikada ne može biti zadovoljena; (2) teoriji traume Cathy Caruth u *Unclaimed Experience: Trauma, Narrative, and History* kao iskustva koje se ne može u potpunosti shvatiti i doživjeti u trenutku proživljavanja zbog čega često kod subjekta izaziva žudnju da ponovno bude ispričana kako bi došlo do razumijevanja i iscjeljivanja; (3) suvremenoj afektivnoj teoriji Lauren Berlant u *Cruel Optimism* koja polazi od ideje da ponekad ljudi žude za nečime što ih zapravo uništava. To može biti individualni psihološki impuls, no često su ti impulsi i izbori društveno, kulturološki pa čak i ideološki strukturirani i nametnuti.

Literatura

- Caruth, Cathy. *Unclaimed Experience: Trauma, Narrative, and History*. Johns Hopkins UP, 1996.
- Berlant, Lauren. *Cruel Optimism*. Duke UP, 2011.
- Lacan, Jacques. *Écrits : the first complete edition in English*. Norton, 2007.
- ---. *The Four Fundamental Concepts of Psychoanalysis*. Norton, 1978.

Ružica Pšihistal: Žudnja i semiotičke eksplozije

Žudnja se može konceptualizirati kao kategorija koja presijeca semiotičku dinamiku kulture, antropološku strukturu međuljudskih odnosa i povijesnu temporalnost. Kod Jurija Lotmana (*Culture and Explosion; Universe of the Mind: A Semiotic Theory of Culture*) pojam eksplozije označava trenutak radikalne nepredvidivosti u kojem stabilni kodovi gube regulativnu funkciju, a sustav ulazi u nelinearni režim otvorenih i međusobno konkurentnih ishoda katastrofične dinamike. Žudnja u tom kontekstu djeluje kao selekcijski i usmjeravajući impuls. Dok eksplozija označava širenje semantičkog polja, žudnja strukturira sužavanje prema ciljnoj kulturnoj ili egzistencijalnoj konfiguraciji. Kod Renée Girarda (*Deceit, Desire, and the Novel; Violence and the Sacred; Battling to the End*) žudnja je mimetička: subjekt želi ono što drugi (ili „bližnji“) želi. Mimetička konvergencija u situacijama krize – strukturirana trokutom subjekt–model–objekt – proizvodi rivalstva, polarizacije i potencijalnu eskalaciju nasilja. Žudnja je antropološka sila koja destabilizira razlike i potiče simboličke homogenizacije putem žrtvenoga mehanizma. Girardovska kriza može se interpretirati kao relacijska, antropološka dimenzija lotmanovske eksplozije. U konceptualnoj povijesti Reinharta Kosellecka (*Futures Past; Sediments of Time; The Practice of Conceptual History*) modernost je obilježena razdvajanjem „prostora iskustva“ i „horizonta očekivanja“. Žudnja se u tom okviru može razumjeti kao akcelerator povijesti i anticipacijska energija *novoga*, koja u eksplozivnim razdobljima naglo širi horizont očekivanja, dok iskustvo prošlosti gubi orijentacijsku stabilnost.

Žudnja je semiotička kategorija koja intervenira u trenucima kolektivnih i egzistencijalnih eksplozija kao usmjeravajuća sila unutar radikalne nepredvidivosti; kulturno-antropološka kategorija koja pokreće mimetička natjecanja i generira rivalstva sve do nasilnih homogenizacija; povijesna kategorija koja oblikuje horizont očekivanja unutar kojega se apokaliptički obrasci sekulariziraju u rasponu od utopijskih projekcija do političko-društvenih totalitarizama.

Literatura

- Girard, René. *Deceit, Desire, and the Novel: Self and Other in Literary Structure*. Translated by Yvonne Freccero, Johns Hopkins UP, 1965.
- ---. *Violence and the Sacred*. Translated by Patrick Gregory, Johns Hopkins UP, 1977.
- ---. *Battling to the End: Conversations with Benoît Chantre*. Translated by Mary Baker, Michigan State UP, 2010.
- Koselleck, Reinhart. *Futures Past: On the Semantics of Historical Time*. Translated by Keith Tribe, MIT Press, 1985.
- ---. *Sediments of Time: On Possible Histories*. Translated by Sean Franzel and Stefan-Ludwig Hoffmann, Stanford UP, 2018.
- ---. *The Practice of Conceptual History: Timing History, Spacing Concepts*. Translated by Todd Samuel Presner et al., Stanford UP, 2002.

- Lotman, Yuri M. *Universe of the Mind: A Semiotic Theory of Culture*. Translated by Ann Shukman, I.B. Tauris, 1990.
- ---. *Culture and Explosion*. Translated by Wilma Clark, Mouton de Gruyter, 2009.

Jadranka Zlomislić: Žudnja u akademskom diskursu

Žudnja se u akademskim romanima tematizira kao fenomen povezivanja s drugom osobom koji balansira između potrebe za mentorstvom i emocionalnom podrškom te nužnosti održavanja profesionalnih granica. Pozitivan partnerski odnos između nastavnika i studenata koji bi trebao stvoriti poticajno socioemocionalno okruženje prelazi u neetičku žudnju ili emocionalnu manipulaciju. Prelazak granica (akademskih, emocionalnih, ili seksualnih) s namjerom ostvarivanja intimnog, odnosno previše privatnog odnosa u tom kontekstu prestaje biti dobrovoljan jer student podsvjesno (ili svjesno) osjeća ovisnost o autoritetu. Žudnja zamagljuje profesionalnu procjenu te dovodi do viktimizacije studenta. Promatran iz perspektive feminističke kritike (Adrienne Rich, bell hooks, Billie Dziech, Linde Weiner), a s ciljem dekonstrukcije ideje o „fatalnim privlačnostima“, žudnja se u akademskim romanima razotkriva kao konstrukt nastao u simbiozi afektivne pedagogije, institucija i moći koji vodi viktimizaciji i gubitku etičkog integriteta u akademskom okruženju. U akademskom kontekstu žudnja je također učinak psihodinamike želje za Drugim (Jacques Lacan), kao i disciplinarnih, normalizacijskih praksi i mikrofizike moći (Michel Foucault), kroz koje institucija regulira tijela, emocije i odnose, proizvodeći hijerarhijske ovisnosti unutar pedagoškog odnosa.

Literatura

- Foucault, Michel. *The History of Sexuality, Volumes 1 – 4*. Penguin Books, 2020 – 2023.
- hooks, bell. *All about Love: New Visions*. William Morrow Paperbacks, 2001.
- ---. „Eating the Other: Desire and Resistance.“ *Black Looks: Race and Representation*, 2nd edition, Routledge, 2014.
- Lacan, Jacques. *Écrits : the first complete edition in English*. Norton, 2007.
- ---. *The Four Fundamental Concepts of Psychoanalysis*. Norton, 1978.
- Wright, Billie D., and Linda Weiner. *The Lecherous Professor: Sexual Harassment on Campus*. Urbana, 1990.

II. Znanost o umjetnosti

***Ivan Trojan:* Žudnja kao pokretačka sila dramskoga konflikta**

Polazeći od Pfisterova strukturalističkog pristupa raščlambi dramskoga teksta, koji dramski tekst tumači kroz odnose figure, konfiguracije likova, komunikacijskih razina, situacije, radnje, vremena i prostora, žudnja se promatra kao pokretačka sila dramskoga konflikta i kao mehanizam raspodjele znanja, šutnje i moći među likovima. U drami hrvatske moderne individualna, društvena i identitetska žudnja jest scenski znak modernističke krize subjekata.

Usporedbom s Pavisovom i Ubersfeldinom semiotičkom teatrologijom te Szondijevim uvidima o krizi moderne drame postaje jasno da žudnja nije samo tema nego strukturno načelo koje organizira odnose među likovima, ritam dijaloga i napetost između intime i društvenih normi. Ovakvo promišljanje povezuje formalnu analizu s kulturnopovijesnim kontekstom hrvatske dramske moderne i otvara prostor za tumačenje žudnje kao simptoma modernističke fragmentacije subjekta.

Literatura

- Pavis, Patrice. *Suvremena režija*. Hrvatski centar ITI, 2022.
- Pfister, Manfred. *Drama*. Hrvatski centar ITI, 1998.
- Szondi, Peter. *Teorija moderne drame 1880 – 1950*. Hrvatski centar ITI, 2001.
- Ubersfeld, Anne. *Reading Theatre*. U of Toronto P, 1976.

III. Komunikacijske znanosti

Ivana Perkušić: Žudnja kao analitički koncept komunikacijske prakse i medijske tehnologije

Žudnja se promatra kao komunikacijski i medijski posredovan odnos prema onome što se u određenom društvenom i kulturnom kontekstu prepoznaje kao vrijedno, poželjno ili nedostižno. Ona se artikulira i dobiva značenje u komunikacijskim praksama kroz jezik, slike, narative, reprezentacije i obrasce interakcije kojima se izražavaju, dijele i pregovaraju težnje, očekivanja i predodžbe o sebi, drugima i svijetu.

U medijski posredovanom okruženju žudnja se može analizirati u odnosu prema reprezentacijama života, identiteta, tijela, odnosa, uspjeha, pripadanja i društvenoga priznanja. Medijski sadržaji, platforme i tehnološke mogućnosti komunikacije ne određuju žudnju samostalno nego zajedno s društvenim normama i praksama korisnika sudjeluju u oblikovanju onoga što postaje vidljivo, vrijedno i poželjno.

Kao analitički koncept, žudnja omogućuje istraživanje načina na koje komunikacijske prakse i medijske tehnologije sudjeluju u oblikovanju i pregovaranju značenja, afekata i identifikacija te u stvaranju društvenih imaginacija i normativnih predodžbi o poželjnim identitetima.

Literatura

- Couldry, Nick. "Theorizing Media as Practice." *Social Semiotics*, vol. 14, br. 2, 2004, str. 115–32.
- Couldry, Nick. *Media, Society, World: Social Theory and Digital Media Practice*. Polity, 2012.
- Gillespie, Tarleton. "The Relevance of Algorithms." *Media Technologies: Essays on Communication, Materiality, and Society*, uredili Tarleton Gillespie, Pablo J. Boczkowski i Kirsten A. Foot, MIT Press, 2014, str. 167–94.
- Hall, Stuart. "The Work of Representation." *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*, uredio Stuart Hall, Sage, 1997, str. 13–74.
- Papacharissi, Zizi. *Affective Publics: Sentiment, Technology, and Politics*. Oxford UP, 2015.
- van Dijck, José. *The Culture of Connectivity: A Critical History of Social Media*. Oxford UP, 2013.

IV. Informacijske znanosti

***Tihana Lubina:* Žudnja kao tekst u povijesnoj periodici u procesu klasifikacije, digitalizacije i sadržajne obrade**

Koncept se, za razliku od prethodno primarno teorijskih pristupa, ostvaruje kao informacijsko-znanstvena infrastruktura za istraživanje žudnje u tekstovima povijesne periodike. Na korpusu godišta novina *Narodna obrana* iz Hemeroteke Muzeja Slavonije (preliminarno vremenski određenim Drugim svjetskim ratom i razdobljem španjolske gripe) provodi se sadržajna obrada članaka u kojima se tematizira žudnja dodjeljivanjem identifikatora, statusa, naslova, izvora i geografskoga pokrića. Ključni pojmovi organiziraju se u kontrolirani rječnik i klasificiraju prema međunarodnome standardu IPTC NewsCodes (koji se prevodi na hrvatski jezik), a razvija se i normativna baza ključnih riječi kao temelj budućega tezaurusa žudnje.

Ključne riječi

kontrolirani rječnik, normativna baza, tezaurus, IPTC NewsCodes, digitalizacija arhivske građe, atribucija izvora, Hemeroteka Muzeja Slavonije, *Narodna obrana*

V. Pravo i politologija

Tomislav Dagen: Žudnja za mirom

Zbog promjena javnih politika i političkih narativa čelnika pojedinih država, dojučerašnja savezništva postaju upitna ili je između istih nastupila erozija povjerenja. Zadnjih godina sve je učestalija i erozija primjene ili vjerovanja u međunarodno pravo. Sve navedeno dodatno pospješuje želju za utvrđivanjem je li je moguće u međunarodnim odnosima djelovati u kontekstu primjene međunarodnog prava. Žudnja ili želja za mirom u takvim geopolitičkim okolnostima, koji se izmjenjuju „filmskom“ brzinom, postaje ili stvar, odnosno tema iz prošlosti, ili isto u javnim politikama uopće ne postoji kao primarni politički narativ.

Stoga je promišljanje koncepta žudnje ili želje za mirom utemeljeno na promatranju trenutačnih geopolitičkih okolnosti, u svijetu narušene sigurnosne arhitekture, gdje javne politike pospješuju ratnu retoriku, stvarajući nove napetosti. Pojam promatranje odnosi se na (1) nedjelovanje međunarodnog prava u kontekstu rata u Ukrajini te rata između Sjedinjenih Američkih Država, Izraela i Irana te (2) reviziju pravnih sustava kroz strateške akte ili same zakonske akte u skladu s trenutačnim geopolitičkim i sigurnosnim okolnostima. Primjerice, Ustav SR Njemačke, Strateški plan Francuske, Nacionalna sigurnost Poljske, kao i sami strateški akti Republike Hrvatske mijenjaju se kako bi se osnažili vlastiti sigurnosni čimbenici što pokazuje da je svako djelovanje javnih politika u kontekstu nacionalnog sigurnosnog djelovanja, dok je pitanje mira i želja za mirom sekundarno ili tercijarno političko djelovanje.

Literatura

- *Charter of the United Nations*. 26 June 1945.
- *Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms*. 4 Nov. 1950. European Court of Human Rights.
- *Consolidated Version of the Treaty on European Union*. *Official Journal of the European Union*, C 202, 7 June 2016, pp. 13–46. EUR-Lex.
- *Declaration on Fact-Finding by the United Nations in the Field of the Maintenance of International Peace and Security*. Resolution 46/59, 9 Dec. 1991.
- *Declaration on the Preparation of Societies for Life in Peace*. Resolution 33/73, 15 Dec. 1978.
- *Declaration on the Prevention and Removal of Disputes and Situations Which May Threaten International Peace and Security and on the Role of the United Nations in This Field*. Resolution 43/51, 5 Dec. 1988.
- *Declaration on the Right of Peoples to Peace*. Resolution 39/11, 12 Nov. 1984.
- *Declaration on the Right to Peace*. Resolution A/HRC/RES/32/28, 1 July 2016.

- *European Social Charter (Revised)*. 3 May 1996. Council of Europe.
- *International Covenant on Civil and Political Rights*. 16 Dec. 1966.
- *International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights*. 16 Dec. 1966.
- *Manila Declaration on the Peaceful Settlement of International Disputes*. Resolution 37/10, 15 Nov. 1982.
- *Protocol Additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949, and Relating to the Protection of Victims of International Armed Conflicts (Protocol I)*. 8 June 1977.
- *Protocol Additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949, and Relating to the Protection of Victims of Non-International Armed Conflicts (Protocol II)*. 8 June 1977.
- *Rome Statute of the International Criminal Court*. 17 July 1998.
- *The Geneva Conventions of 12 August 1949*. 12 Aug. 1949.
- *Universal Declaration of Human Rights*. Resolution 217 A (III), 10 Dec. 1948.
- *Ustav Republike Hrvatske*. *Narodne novine*, br. 56/1990, s kasnijim izmjenama i dopunama.
- *Zakon o medijaciji*. *Narodne novine*, br. 27/2026, 18. ožujka 2026.
- *Zakon o mirnom rješavanju sporova*. *Narodne novine*, br. 67/2023.

Literatura

- Abram, David. *The Spell of the Sensuous: Perception and Language in a More-Than-Human World*. Pantheon Books, 1996.
- Abu-Lughod, Lila, and Catherine A. Lutz. *Language and the Politics of Emotion*, Cambridge UP and Editions de la Maison des Sciences de l'Homme, 1990.
- Adams, Carol J. *The Sexual Politics of Meat: A Feminist-Vegetarian Critical Theory*. Continuum, 1990.
- Bakran, Tamara. „Tuđost pjesme (lirika Vesne Krmpotić).“ *Croatica*, vol. XLIII, no. 63, 2019, str. 27–45.
- Baudrillard, Jean. *The Consumer Society: Myths and Structures*, Sage, 1998.
- Berlant, Lauren. *Cruel Optimism*. Duke UP, 2011.
- Booker, M. Keith. *Dystopian Literature. A Theory and Research Guide*. Greenwood Press, 1994.
- . *The Dystopian Impulse in Modern Literature. Fiction as Social Criticism*. Greenwood Press, 1994.
- Brooks, Peter. „The Idea of a Psychoanalytic Literary Criticism.“ *Critical Inquiry*, vol. 13, no. 2, 1987, str. 334–48.
- Caruth, Cathy. *Unclaimed Experience: Trauma, Narrative, and History*. Johns Hopkins UP, 1996.
- Charter of the United Nations*. 26 June 1945.
- Consolidated Version of the Treaty on European Union. Official Journal of the European Union*, C 202, 7 June 2016, pp. 13–46. EUR-Lex.
- Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms*. 4 Nov. 1950. European Court of Human Rights.
- Couldry, Nick. “Theorizing Media as Practice.” *Social Semiotics*, vol. 14, br. 2, 2004, str. 115–32.
- . *Media, Society, World: Social Theory and Digital Media Practice*. Polity, 2012.
- Declaration on Fact-Finding by the United Nations in the Field of the Maintenance of International Peace and Security*. Resolution 46/59, 9 Dec. 1991.
- Declaration on the Preparation of Societies for Life in Peace*. Resolution 33/73, 15 Dec. 1978.
- Declaration on the Prevention and Removal of Disputes and Situations Which May Threaten International Peace and Security and on the Role of the United Nations in This Field*. Resolution 43/51, 5 Dec. 1988.

- Declaration on the Right of Peoples to Peace*. Resolution 39/11, 12 Nov. 1984.
- Declaration on the Right to Peace*. Resolution A/HRC/RES/32/28, 1 July 2016.
- Deleuze, Gilles, and Félix Guattari. *A Thousand Plateaus: Capitalism and Schizophrenia*. Translated by Brian Massumi, U of Minnesota P, 1987.
- Durić, Dejan. „Žudnja Drugoga i Jouissance Drugoga. O jednom psihoanalitičkom aspektu romana *Tito Dorčić* Vjenceslava Novaka.“ *Fluminensia*, vol. 23, no. 1, 2011, str. 101–16.
- European Social Charter (Revised)*. 3 May 1996. Council of Europe.
- Evans, Dylan. *An Introductory Dictionary of Lacanian Psychoanalysis*. Routledge, 1996.
- Felman, Shoshana. „Turning the Screw of Interpretation.“ *Literature and Psychoanalysis: The Question of Reading: Otherwise*, uredila S. Felman, Johns Hopkins UP, 1982, str. 94–207.
- Fink, Bruce. *Lakanovski subjekt: Između jezika i jouissance*. Kruzak, 2009.
- Foucault, Michel. *Abnormal. Lectures at the Collège De France, 1974–1975*. Translated by Graham Burchell, Verso, 2003.
- . *Discipline and Punish. The Birth of the Prison*. Translated by Alan Sheridan, Vintage Books, 1995.
- . *The History of Sexuality, Volumes 1 – 4*. Penguin Books, 2020 – 2023.
- . *Power/Knowledge: Selected Interviews and Other Writings 1972–1977*. Pantheon Books, 1980.
- Fraser, Nancy. *Unruly Practices: Power, Discourse, and Gender in Contemporary Social Theory*. U of Minnesota P, 1989.
- Gillespie, Tarleton. “The Relevance of Algorithms.” *Media Technologies: Essays on Communication, Materiality, and Society*, uredili Tarleton Gillespie, Pablo J. Boczkowski i Kirsten A. Foot, MIT Press, 2014, str. 167–94.
- Girard, René. *Deceit, Desire, and the Novel: Self and Other in Literary Structure*. Translated by Yvonne Freccero, Johns Hopkins UP, 1965.
- . *Violence and the Sacred*. Translated by Patrick Gregory, Johns Hopkins UP, 1977.
- . *Battling to the End: Conversations with Benoît Chantre*. Translated by Mary Baker, Michigan State UP, 2010.
- Hall, Stuart. “The Work of Representation.” *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*, uredio Stuart Hall, Sage, 1997, str. 13–74.
- hooks, bell. *All about Love: New Visions*. William Morrow Paperbacks, 2001.
- . „Eating the Other: Desire and Resistance.“ *Black Looks: Race and Representation*, 2nd edition, Routledge, 2014.
- International Covenant on Civil and Political Rights*. 16 Dec. 1966.

- International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights*. 16 Dec. 1966.
- Joy, Melanie. *Why We Love Dogs, Eat Pigs, and Wear Cows: An Introduction to Carnism*. Conari Press, 2010.
- Katnić-Bakaršić, Marina. *Stilistika*, 2. dop. i izm. izd. Izdavačka kuća „Ljiljan“, 2007.
- Keltner, Dacher, Deborah H. Gruenfeld, and Cameron Anderson. “Power, Approach, and Inhibition.” *Psychological Review*, vol. 110, no. 2, 2003, pp. 265–84.
- Koselleck, Reinhart. *Futures Past: On the Semantics of Historical Time*. Translated by Keith Tribe, MIT Press, 1985.
- . *Sediments of Time: On Possible Histories*. Translated by Sean Franzel and Stefan-Ludwig Hoffmann, Stanford UP, 2018.
- . *The Practice of Conceptual History: Timing History, Spacing Concepts*. Translated by Todd Samuel Presner et al., Stanford UP, 2002.
- Lacan, Jacques. *Écrits : the first complete edition in English*. Norton, 2007.
- . *The Four Fundamental Concepts of Psychoanalysis*. Norton, 1978.
- Lefevere, André. *Translation, Rewriting, and the Manipulation of Literary Fame*. Routledge, 1992.
- Lotman, Yuri M. *Universe of the Mind: A Semiotic Theory of Culture*. Translated by Ann Shukman, I.B. Tauris, 1990.
- . *Culture and Explosion*. Translated by Wilma Clark, Mouton de Gruyter, 2009.
- Luhmann, Niklas. *Love as Passion: The Codification of Intimacy*. Translated by Jeremy Gaines and Doris L. Jones, Harvard UP, 1986.
- Manila Declaration on the Peaceful Settlement of International Disputes*. Resolution 37/10, 15 Nov. 1982.
- Matijašević, Željka. *Uvod u psihoanalizu: Edip, Hamlet, Jekyll/Hyde*. Leykam International, 2011.
- Nida, Eugene A. *Toward a Science of Translating*. Brill, 1964.
- Oblučar, Branislav. „U velikim potezima – osvrt na dugu pjesničku suvremenost.“ *Croatica: časopis za hrvatski jezik, književnost i kulturu*, vol. 47, 2023, str. 45-74.
- Papacharissi, Zizi. *Affective Publics: Sentiment, Technology, and Politics*. Oxford UP, 2015.
- Pavis, Patrice. *Suvremena režija*. Hrvatski centar ITI, 2022.
- Pfister, Manfred. *Drama*. Hrvatski centar ITI, 1998.
- Protocol Additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949, and Relating to the Protection of Victims of International Armed Conflicts (Protocol I)*. 8 June 1977.

- Protocol Additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949, and Relating to the Protection of Victims of Non-International Armed Conflicts (Protocol II)*. 8 June 1977.
- Rome Statute of the International Criminal Court*. 17 July 1998.
- Ryznar, Aneta. „Od stilema nesvjesnog do retorike žudnje: nacrt za psihoanalitičku stilistiku.“ *Dosezi psihoanalize: književnost, izvedbene umjetnosti, film i kultura*, uredila Ivana Majić et al., Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2015, str. 141–56.
- Szondi, Peter. *Teorija moderne drame 1880 – 1950*. Hrvatski centar ITI, 2001.
- The Geneva Conventions of 12 August 1949*. 12 Aug. 1949.
- Turner, John C. “Explaining the Nature of Power: A Three-Process Theory.” *European Journal of Social Psychology*, vol. 35, no.1, 2005, pp. 1–22.
- Toury, Gideon. *Descriptive Translation Studies and Beyond*. John Benjamins, 1995.
- Ubersfeld, Anne. *Reading Theatre*. U of Toronto P, 1976.
- Universal Declaration of Human Rights*. Resolution 217 A (III), 10 Dec. 1948.
- Ustav Republike Hrvatske*. *Narodne novine*, br. 56/1990, s kasnijim izmjenama i dopunama.
- van Dijck, José. *The Culture of Connectivity: A Critical History of Social Media*. Oxford UP, 2013.
- Venuti, Lawrence. *The Translator's Invisibility: A History of Translation*. Routledge, 1995.
- Watlington, Emily. „Ljubav kao u romanu: o ljubavnim klišeima u *Dvostrukoj igri* Sophie Calle / Love, By the Book: On Affective Clichés in Sophie Calle’s *Double Game*.“ *Život umjetnosti*, vol. 100, no. 1, 2017, str. 100–13.
- Wright, Billie D., and Linda Weiner. *The Lecherous Professor: Sexual Harassment on Campus*. Urbana, 1990.
- Wright, Elizabeth. „Another Look at Lacan and Literary Criticism.“ *New Literary History*, vol. 19, no. 3, 1988, str. 617–27.
- Zakon o medijaciji*. *Narodne novine*, br. 27/2026, 18. ožujka 2026.
- Zakon o mirnom rješavanju sporova*. *Narodne novine*, br. 67/2023.